

บทที่ 4

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการสอบสวนผู้เสียหายและหรือพยานที่เป็นเด็ก

การที่อนุสัญญากรุงเวียนนาได้กล่าวถึงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ให้มีผลให้ประเทศสมาชิกต้องออกกฎหมายภายในเพื่อให้สอดคล้องด้วย รวมทั้งประเทศไทยซึ่งได้ลงนามในภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้น โดยเริ่มแรกมีหลักการสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติม โดยได้กำหนดวิธีการถามปากคำและการบันทึกปากคำเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ในชั้นการสอบสวนแยกต่างหากจากการถามปากคำผู้ใหญ่ โดยให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำ และให้นำวิธีการถามปากคำและการบันทึกปากคำดังกล่าวไปใช้ในการจดบันทึกปากคำร้องทุกข์และการไต่สวนมูลฟ้อง รวมถึงการปรับปรุงเหตุและวิธีการเกี่ยวกับการสืบพยานไว้ก่อนการฟ้องคดีต่อศาล และให้นำวิธีการสืบพยานสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ในชั้นศาลไปใช้กับการสืบพยานไว้ก่อนการฟ้องคดีต่อศาล

ส่วนเหตุผลการประกาศใช้พระราชแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 ได้ระบุไว้ว่าเนื่องจากในปัจจุบันการถามปากคำเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยานในชั้นสอบสวนและการสืบพยานบุคคล ซึ่งเป็นเด็กในชั้นศาลนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีปฏิบัติไว้เช่นเดียวกับกรณีของผู้ใหญ่ โดยในชั้นสอบสวนพนักงานสอบสวนยังมีความชำนาญในด้านจิตวิทยาเด็กไม่เพียงพอ รวมทั้งมิได้คำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กเท่าที่ควรและการใช้ภาษากับเด็กยังไม่เหมาะสมอันเป็นเหตุให้การถามปากคำเด็กส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กและส่งผลให้การสอบสวนคาดเคลื่อน ส่วนการสืบพยานในชั้นศาลนั้นนอกจากเด็กจะต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณาคดี และตอบคำถามซ้ำกับในชั้นสอบสวนเสมือนหนึ่งต้องตกเป็นเหยื่อซ้ำอีกครั้งหนึ่งและคำถามที่ใช้ถามเด็กยังอาจเป็นคำถามที่ตอกย้ำจิตใจของเด็กให้บอบช้ำยิ่งขึ้นและยังส่งผลให้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบพยานคลาดเคลื่อนอีกเช่นกัน นอกจากนั้นในการจดบันทึกคำร้องทุกข์ การชันสูตรพลิกศพ การไต่สวนมูลฟ้อง และการพิจารณาคดีเกี่ยวกับเด็กก็อาจจะเกิดผลในลักษณะทำนองเดียวกันได้ ฉะนั้นสมควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องดังกล่าวให้มีกระบวนการถามปากคำและสืบพยานสำหรับเด็กเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับมาตรการตามข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 และบทบัญญัติในมาตรา 4 และมาตรา 5 วรรคหนึ่ง ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงเหตุและวิธีการเกี่ยวกับการสืบพยานไว้ก่อน การฟ้องคดีต่อศาลและสมควรให้นำวิธีสืบพยานสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในชั้นศาลไปใช้กับการสืบพยานไว้ก่อนการฟ้องคดีต่อศาลด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

เมื่อพิจารณาประกอบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.2989 ข้อ 12 ซึ่งระบุไว้ว่า

(1) รัฐภาคีจะประกันแก่เด็กที่สามารถมีความคิดเห็นเป็นของตนเองแล้ว ซึ่งสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นเหล่านั้นโดยเสรีในทุกๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กทั้งนี้ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กนั้น

(2) เพื่อความมุ่งประสงค์นี้เด็กจะได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โอกาสที่จะมีสิทธิเสียงในกระบวนการพิจารณาทางตุลาการและทางปกครองใดๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยผ่านผู้แทนหรือองค์กรที่เหมาะสม ในลักษณะที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีปฏิบัติตามกฎหมายของไทย

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 เป็นการรับรองสิทธิเด็กที่จะแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยคำนึงถึงอายุและความมีเหตุผลของเด็ก

ยิ่งกว่านั้น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล และประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 ที่ออกมาเพื่อให้การปกป้องสิทธิของเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลตามแนวความคิดที่ถือว่า เด็กมีสิทธิในฐานะปัจเจกชนจึงทำให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้และกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าต้องการให้รัฐมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและคุ้มครองดูแลเด็กเช่นเดียวกับพ่อแม่ ดังนั้นเมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกป้องเด็กโดยการตราเป็นกฎหมาย แต่ยังไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลได้ เพราะมีอุปสรรคในการปฏิบัติงานหลายด้าน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐ ชุมชน รวมทั้งองค์กรเอกชนจึงต้องช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและสิทธิความเป็นปัจเจกชนของเด็กให้ได้ ปัญหาในการสอบสวนเด็กในการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 สรุปได้ดังนี้

จากการที่บทบัญญัติของมาตรการพิเศษในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 โดยเฉพาะในมาตรา 133 ทวิ ที่ให้การคุ้มครองเด็กที่จะมาให้การทั้งสองสถานะคือ ผู้เสียหาย และพยาน ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิด

ฐานกรร โชก ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีร้องขอ โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าแทบทุกคดีจะต้องได้รับความคุ้มครองตาม มาตรา 133 ทวิ ทั้งนี้ ปริมาณคดีที่คุ้มครองตามมาตราดังกล่าวจึงมีมากโดยไม่จำเป็น และในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 ในมาตรา 133 ตริ ที่แก้ไขใหม่ซึ่งให้การคุ้มครองในกรณีที่พนักงานสอบสวน ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องจัดให้เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในฐานะผู้เสียหายหรือพยานชี้ตัวบุคคลใด ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการชี้ตัวบุคคลในสถานที่ที่เหมาะสม และสามารถป้องกันมิให้บุคคลซึ่งจะถูกชี้ตัวนั้นเห็นตัวเด็กการชี้ตัวบุคคลดังกล่าวให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลซึ่งเด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย และให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้มีสาระสำคัญเพียงประการเดียวคือ เดิมการจัดสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในฐานะผู้เสียหายหรือพยานชี้ตัวนั้น มีขอบเขตเฉพาะการชี้ตัวผู้ต้องหาเท่านั้น แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ใช้บังคับกับการชี้ตัวบุคคลทุกประเภท ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กมากยิ่งขึ้นเกินความจำเป็นไม่สอดคล้องในความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร เครื่องมือหรืออุปกรณ์สถานที่ และรูปแบบการจัดองค์กรที่เหมาะสมในการร้องทุกข์ การสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง และการพิจารณาคดีผู้เสียหายพยานและผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี พระราชบัญญัติที่แก้ไขทั้งสองฉบับนี้ ที่มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน เป็นผลในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติที่แก้ไขดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคในหลายๆ ด้าน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิด

ใน มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรร โชก ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ร้องขอการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็น

เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าคำถามปากคำเด็กคนใด หรือคำถามใดอาจจะมีผลกระทบต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร” จะเห็นว่าการสอบสวนเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีตามมาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่งดังกล่าวจะต้องสอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสมและกระทำต่อหน้าทีมสหวิชาชีพ ซึ่งเป็นกระบวนการคุ้มครองเด็ก จะเห็นว่าเกินความจำเป็น น่าจะตัดความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีร้องขอ ออกไป โดยมีการคุ้มครองเฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อสู้อ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรร โชก ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เท่านั้นก็น่าจะเพียงพอแล้ว ปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการสอบสวนดังกล่าวจะได้ลดลง เหมาะสมกับความพร้อมในทุกๆ ด้านที่ประเทศเราสามารถดำเนินการได้พอเหมาะกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 มาตรา 133 ตรี ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการสอบสวนเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในฐานะผู้เสียหายหรือพยานชี้ตัวบุคคลให้พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีการชี้ตัวบุคคลในสถานที่ที่เหมาะสมและจะต้องมีการป้องกันมิให้บุคคลผู้ถูกชี้ตัวพบเห็นตัวเด็ก และจะต้องจัดให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย โดยให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้คุ้มครองผู้เสียหายหรือพยาน โดยใช้บังคับกับทุกกรณีในการชี้ตัวบุคคลหรือผู้ต้องหา ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็ก

อย่างไรก็ดี จากบทบัญญัติดังกล่าว พนักงานสอบสวนจะต้องจัดให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการชี้ตัวบุคคลทุกประเภท จึงไม่สอดคล้องกับความพร้อมด้านบุคลากรทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่และวัสดุ

จากการที่ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 ได้กำหนดในเรื่องสถานที่และอุปกรณ์ไว้ในมาตรา 133 ทวิ วรรคแรก วรรคห้า และมาตรา 133 ตริ ว่าการถามปากคำเด็กไว้ในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือพยาน ให้แยกกระทำเป็นสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำดังกล่าวซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นหลักฐาน รวมถึงการจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาในสถานที่ที่เหมาะสมและสามารถป้องกันมิให้ผู้ต้องหาเห็นตัวผู้เสียหายหรือพยาน และราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 มาตรา 133 ตริ ที่แก้ไขใหม่ให้คุ้มครองในการชี้ตัวบุคคลทุกประเภทไม่เฉพาะผู้ต้องหา

แม้บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดวิธีปฏิบัติที่แตกต่างไปจากกรณีของผู้ใหญ่ และให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรและเอื้อต่อการให้ข้อเท็จจริง จากการศึกษาพบว่ายังมีปัญหาในเรื่องดังกล่าวด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น

1. ปัญหาการถูกจำกัดในด้านสถานที่

ในสถานีดำรวจหลายแห่งไม่อาจจัดหาห้องหรือขยายหรือต่อเติมเพื่อทำเป็นห้องสอบสวนปากคำเด็กโดยเฉพาะได้ การสอบสวนยังใช้ห้องทำงานเท่าที่มีอยู่และสามารถจัดได้ ซึ่งก็ยังคงมีลักษณะเป็นทางการ ทำให้พยานเด็กมีความอึดอัดหรือไม่คุ้นเคยในการให้ปากคำ จึงไม่อาจสนองตอบในเรื่องสถานที่ที่เหมาะสมได้

แม้จะได้มีการจัดแบ่งห้องออกเป็นสัดส่วนเพื่อความสะดวกต่อการบันทึกภาพและเสียงแล้วก็ตาม ซึ่งก็ทำไปเพื่อให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น มิได้คำนึงถึงเจตนารมณ์ในการแก้ไขกฎหมายที่ต้องการให้ผู้เสียหายและพยานที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ได้รับการสอบสวนในสภาพที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งควรจะจัดไว้เป็นห้องพิเศษไม่ควรให้มีสภาพเป็นห้องทำงานของพนักงานสอบสวน หรือห้องประชุมหรือห้องอเนกประสงค์ แต่ควรเป็นห้องที่มีลักษณะคล้ายห้องเด็กเล่น หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือห้องที่โรงพยาบาลให้เด็กเล่นเพื่อคอยเวลาเข้าไปในการตรวจรักษา

นอกจากนี้ควรมีอุปกรณ์หรือสภาพบางอย่าง เพื่อให้เด็กได้ชี้หรือวาดรูปแทนการอธิบายด้วยคำพูด ซึ่งในบางกรณีเด็กไม่ต้องการพูดหรือพูดไม่ได้ โดยมีข้อที่พึงระวังก็คือ สภาพห้องดังกล่าวจะต้องไม่มีลักษณะเหมือนห้องหรือสถานที่ที่เกิดความวิตกกังวลเพราะจะทำให้พยานซึ่งได้รับผลกระทบต่อจิตใจ เช่น ถูกทำร้ายหรือกระทำความผิดทางเพศเกิดความหวาดกลัว สถานที่ที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้น เช่น ห้องชี้ตัว ห้องสอบสวนลับแคบ ไม่ได้มาตรฐาน อุปกรณ์ในการ

ถ่ายวิดีโอเทป เช่น กล้องถ่ายวิดีโอเทป และเครื่องอัดวิดีโอเทปยังไม่ได้มาตรฐาน แสงสว่างไม่เพียงพอทำให้ภาพไม่ชัดเจน การใช้ไมค์โครโฟนที่ติดกับตัวกล้องถ่ายซึ่งอยู่ห่างจากผู้สอบสวนและผู้ให้ปากคำทำให้เสียงเบาและก้อง ไม่มีความชัดเจนจึงทำให้ไม่มีความพร้อมในเรื่องการจัดห้องที่เหมาะสมสำหรับการสอบสวนปากคำเด็ก และในบางครั้งผู้ที่บันทึกวิดีโอทัศน์ไม่ใช่พนักงานสอบสวน แต่ได้เข้าอยู่ในห้องสอบสวนและล่วงรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการสอบสวน ซึ่งอาจทำให้เสียหายแก่รูปคดีได้

ยกตัวอย่างเช่น ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่ผู้ทำการศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตำรวจอยู่ ห้องสอบสวนเด็กที่มีอยู่นั้นในทุกสถานีตำรวจได้มีการขึ้นป้ายว่าเป็นห้องสอบสวนเด็กและเยาวชนทุกสถานี หากแต่ตามความเป็นจริงไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์และสถานที่ ตามปัญหาที่มีอยู่คงมีป้ายติดไว้เพื่อรับการตรวจจากผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือว่าได้มีการจัดทำที่ครบถ้วนตามระเบียบกฎหมายและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว โดยถ้าหากจำเป็นต้องมีการสอบสวนปากคำเด็กต้องนำตัวเด็กไว้วางใจตลอดทั้งผู้ปกครองไปทำการสอบสวนที่ห้องสอบสวนเด็กที่สำนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี โดยทางพนักงานสอบสวนเป็นผู้นัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้องคือพนักงานอัยการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และทนายความ ซึ่งแม้แต่ห้องสอบสวนเด็กที่สำนักงานอัยการจังหวัดชลบุรีดังกล่าวตามที่ยกตัวอย่างก็ยังไม่มีความพร้อมที่จะเป็นสถานที่ที่สอบสวนเด็กที่ดีและเหมาะสมได้ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การบันทึกภาพและเสียง

การถามปากค่านั้น ในระยะเริ่มแรกที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ สถานีตำรวจหลายแห่งยังขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ในการบันทึกภาพและเสียง จึงได้แก้ปัญหาโดยการจ้างร้านถ่ายวิดีโอมาบันทึกภาพและเสียง โดยช่วงส่วนใหญ่ก็จะเป็นบุคคลเพศชาย และไม่เกี่ยวข้องกับคดี ในบางครั้งก็ใช้การเดินถ่ายไม่ได้วางกล้องไว้บนขาตั้งซึ่งก่อให้เกิดความรำคาญและขาดสมาธิในการทำงานทั้งของพนักงานสอบสวนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และในบางคดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศอันเป็นคดีที่ควรทราบเฉพาะผู้ที่สามารถช่วยบำบัดฟื้นฟูผู้เสียหายให้มีความรู้สึกที่ดีขึ้นเท่านั้น แต่การที่ผู้เสียหายหรือพยานต้องมาบอกเล่าให้พนักงานสอบสวนฟังซึ่งเป็นบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังมีช่วงบันทึกภาพและเสียงมาร่วมรับฟังด้วยซึ่งอาจจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอับอายไม่กล้าให้ความจริงบางอย่างได้ นอกจากนี้ในบางท้องที่ที่ได้มีการบันทึกภาพและเสียงในขณะที่ถามปากคำไว้อย่างต่อเนื่องด้วยอุปกรณ์เท่าที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนคดีเอง แต่เมื่อบันทึกปากคำเสร็จ ก็ปรากฏว่าการบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวไม่สามารถใช้งานได้เนื่องจากเครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวขาดประสิทธิภาพ ประกอบกับในการส่งสำนวนให้พนักงานอัยการก็ยังคงส่งเฉพาะสำนวนการสอบสวนไปเท่านั้น ส่วนวิดีโอที่บันทึกไว้ก็ยังอยู่กับพนักงานสอบสวนตามสภาพ

ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พนักงานสอบสวนมักจะส่งม้วนวีดีโอไปพร้อมกับสำนวนเว้นแต่พนักงานอัยการได้เรียกให้ส่งเพื่อนำไปใช้พิจารณาประกอบหรือพยาน และโดยเฉพาะในกรณีของผู้ต้องหาด้วยแล้วพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ก็จะส่งเฉพาะสำนวนไปเท่านั้น เนื่องจากการฟ้องคดีจะต้องมีตัวผู้กระทำความผิดอยู่แล้วจึงจะพิพากษาลงโทษได้ การที่ต้องบันทึกภาพและเสียงของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีด้วย โดยเฉพาะในคดีอาชญากรรม จึงทำให้สิ้นเปลืองม้วนวีดีโอเป็นอันมากและพนักงานสอบสวนขาดงบประมาณในการจัดซื้อ ซ่อมบำรุงอุปกรณ์เครื่องมือสอบสวน เช่น กล้องถ่ายวีดีโอเทป เครื่องอัด เล่นวีดีโอเทป เครื่องโทรทัศน์ม้วนวีดีโอบางแห่งต้องยืมหรือเช่าจากที่อื่น

ในขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเอง ยังไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้แต่ละสถานีได้มีการจัดทำห้องสอบสวนเด็กแยกเป็นส่วนสัดส่วนตามกฎหมาย คงมีแต่คำสั่งให้ผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงานนั้น จัดให้มีห้องสอบสวนเด็กตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ เมื่อไม่มีการดำเนินการใดจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติในด้านงบประมาณสถานีที่เลย การจัดหาห้องสอบสวนเด็กในแต่ละสถานีจึงเป็นไปในลักษณะตามมีตามเกิด คือ ทำเท่าที่หาได้ โดยไม่คำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงของพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งถ้าหากบุคคลที่เข้าไปร่วมฟังการสอบสวนปากคำที่กฎหมายบัญญัติ จะยึดถือระเบียบของหน่วยงานตนที่กำหนดหน้าที่ไว้อย่างเคร่งครัดแล้วจะส่งผลกระทบต่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนอย่างมาก ดังเช่น ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญา พ.ศ.2543 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 ได้วางระเบียบให้พนักงานอัยการผู้เข้าร่วมคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน ไว้ว่า หมวดที่ 3 การคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน

ข้อ 12 ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายเข้าร่วมในการจับกุมตัวผู้ต้องหา การถามปากคำเด็กในฐานะผู้เสียหาย หรือพยานการชี้ตัวผู้ต้องหา หรือการสอบสวนผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กในชั้นสอบสวนยังสถานที่และวันเวลาตามที่ได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน

ก่อนดำเนินการคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวนตามวรรคแรก ให้พิจารณาดังนี้

(1) สถานที่ที่ทำการสอบสวนได้แยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนและมีความเหมาะสมสำหรับเด็ก รวมทั้งจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการสอบปากคำ ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยานแล้วหรือไม่

(2) สถานที่ที่จัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหานั้น มีความเหมาะสมและสามารถจะป้องกันมิให้ผู้ต้องหาเห็นตัวผู้เสียหายหรือพยานได้หรือไม่

(3) มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอแล้วหรือไม่

ถ้าพนักงานสอบสวนยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตาม (1) หรือ (2) ให้แจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินการให้ถูกต้อง หากพนักงานสอบสวนเพิกเฉย ให้ทำบันทึกคัดค้านแจ้งพนักงาน

สอบสวนทราบและงดการเข้าร่วมคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน แล้วรายงานพร้อมสำเนาบันทึกคัดค้าน เสนอผู้อำนวยการศูนย์ทราบ

ข้อ 15 การเข้าร่วมในการคุ้มครองเด็กในชั้นสอบสวน หากพนักงานอัยการไม่ได้รับความร่วมมือจากพนักงานสอบสวนหรือพบข้อบกพร่องของพนักงานสอบสวนอันอาจทำให้คดีเสียหายได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งพนักงานสอบสวนให้ดำเนินการ ถ้าพนักงานสอบสวนเพิกเฉยให้บันทึกไว้ในแบบรายงานตาม ข้อ 14 แล้วรายงานต่อผู้อำนวยการศูนย์ เพื่อแจ้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี จึงเห็นว่าได้ว่าหากมีการยึดถือตามระเบียบดังกล่าวอย่างเคร่งครัด แล้วพนักงานสอบสวนคงไม่สามารถทำงานได้อย่างแน่นอน เนื่องจากในขณะนี้ทุกสถานีตำรวจยังไม่มีสถานที่ที่เป็นส่วนสัดส่วนและมีเครื่องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสภาพห้องที่ไม่เป็นทางการและไม่มิดชิดเป็นมิตรกับเด็กเท่าที่ควร

เมื่อเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้มีการคุ้มครองสิทธิของเด็กตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเริ่มในชั้นสอบสวนที่กำหนดให้แยกเด็กที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี อันคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กให้ชัดเจนขึ้นและให้ใช้วิธีการสอบสวนโดยทีมสหวิชาชีพซึ่งได้กำหนดให้การถามปากคำต้องกระทำในห้องที่เป็นสัดส่วน และในสถานที่ที่เหมาะสม แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ได้จัดสรรงบประมาณในการสร้างห้องสอบสวนกรณีนี้โดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะสืบเนื่องมาจากทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติเองก็ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนนี้จากรัฐจึงเป็นผลกระทบดังกล่าว พนักงานสอบสวนตามสถานีต่างๆ จึงได้พยายามปรับปรุงสถานที่ที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับสภาพเท่าที่จะทำได้ บางสถานีใช้ห้องสารวัตร บางสถานีใช้ห้องรองผู้กำกับสืบสวนสอบสวน หรืออาจจะเป็นห้องของพนักงานสอบสวนเอง ซึ่งเป็นการไม่สะดวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละสถานีเป็นสถานีที่สร้างใหม่หรือเป็นสถานีตำรวจรุ่นเก่า ไม่มีความพร้อมของสถานที่ที่สอบสวนเนื่องจากยังคับแคบและไม่สะดวกหลายประการ ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามกฎหมาย

เมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้ไปได้ระยะหนึ่ง กรมประชาสงเคราะห์ได้ขอความร่วมมือเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยขอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งศูนย์สำหรับสอบสวนเด็กในกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายหรือพยานตามกองบังคับการ 9 กองบังคับการ กองบังคับการละ 1 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร กรณีเด็กเป็นผู้ต้องหาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ให้พนักงานสอบสวนเข้าเวรเป็นระยะคลีที่เกิดขึ้นก็อาจมีคดีทุกประเภทตั้งแต่ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ขโมยทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ข่มขืน อนาคต ช้อโกง ยักยอกทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับการจราจรและความผิดอื่นๆ อีกทั้งพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นเป็นการเฉพาะหน้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นรวมทั้งคดีที่เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมมา เช่น อาวุธปืน

ยาเสพติด เป็นต้น ผู้ต้องหาที่จับกุม ได้ก็มีทั้งชายหญิงหรือผู้ต้องหาที่เป็นทหาร ซึ่งต้องปฏิบัติตาม ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย การดำเนินการของพนักงานสอบสวน ต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ที่สถานีตำรวจเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หากมีคดีเด็กเป็นผู้เสียหายและพยานเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนต้องละทิ้งหน้าที่เหล่านี้เพื่อเดินทางไปทูลุ่สนุ่ยสำหรับ สอบสวนปากคำเด็กก็จะเกิดความเสียหายแก่คดีอื่นๆ ที่จะต้องมานั่งรอพนักงานสอบสวนคนนั้น จนกว่าพนักงานสอบสวนจะเดินทางกลับมาสถานีตำรวจ กรณีดังกล่าวย่อมเป็นความเสียหายอย่างยิ่งในการบริการประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนที่มีปริมาณและความสำคัญมาก เช่นเดียวกับ คดีเด็ก ประกอบกับในการสอบสวนคดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอีกหลายคน เจ้าหน้าที่เหล่านี้ก็ไม่สามารถ ละทิ้งหน้าที่ทั้งหมดเพื่อเดินทางไปสอบสวนคดีเด็กเพียงคดีเดียวได้ เพราะจะเกิดความเสียหายแก่ ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องอื่นๆ ซึ่งจะต้องมานั่งรออยู่ที่สถานีตำรวจ และโดยทั่วไป แล้วบุคคลที่นำเด็กมาแจ้งความย่อมรู้ว่าต้องแจ้งที่สถานีตำรวจในท้องที่เกิดเหตุ เมื่อมาถึงสถานี ตำรวจแล้วหากต้องเดินทางต่อไปยังศูนย์สอบปากคำเด็กก็ทำให้เด็กหรือพยานรวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กได้รับความเดือดร้อนเสียเวลาเดินทางไปกลับโดยพยานจะหาได้ยากขึ้น เพราะจะ ไม่มีใครเต็มใจไม่เป็นพยานเนื่องจากเสียเวลาเดินทางและเสียเวลาทำมาหากิน เพราะพ่อแม่ผู้ปกครอง จะต้องเดินทางไปดูแลบุตรหลานของตน และเห็นว่าอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนจะมีความ สมบูรณ์อยู่ที่สถานีตำรวจหากจะต้องไปสอบสวนที่อื่นจะเกิดปัญหายุ่งยาก จึงมีความเห็นว่า ควรให้ใช้สถานที่ของสถานีตำรวจที่มีความผิ่คเกิดขึ้นเป็นสถานที่ทำการสอบสวนเช่นเดียวกับคดี อื่นๆ ทั่วไป

ในเรื่องนี้ผู้ทำการศึกษามีความเห็นว่า หากได้มีการจัดตั้งศูนย์สำหรับสอบปากคำเด็กใน กรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหาย พยานหรือผู้ต้องหาโดยให้แต่ละศูนย์มีลักษณะการทำงานเฉพาะไม่ต้องใช้ ระบบงานภายในเช่นเดียวกับสถานีตำรวจที่ศูนย์นั้นตั้งอยู่ กล่าวคือให้มีบุคลากรเฉพาะประจำศูนย์ สำหรับสอบปากคำเด็ก โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ชั้นประทวนจนถึงชั้นสัญญาบัตรเพื่อเป็นกำลัง พลในการปฏิบัติงาน จัดให้มีอุปกรณ์และเครื่องบันทึกภาพและเสียงที่สมบูรณ์แบบขึ้นในแต่ละ ศูนย์ทั้งของแต่ละกองบังคับการตำรวจนครบาลและของกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ทั่วประเทศ จัดให้มีรายงานประจำวันของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กของแต่ละกองบังคับการโดยเฉพาะ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์จากเด็กและสตรีก็ให้ส่งตัวเด็กนั้นมาให้พนักงาน สอบสวนเจ้าของคดีนำไปรวบรวมพยานหลักฐานต่อไปเพื่อจะเป็นการช่วยเหลือแรงกดดันจาก พนักงานสอบสวนที่ต้องรับผิดชอบในการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องและช่วยให้ได้ รายละเอียดในคดีได้ดียิ่งขึ้น

เนื่องจากการสอบสวนเป็นก้าวแรกของการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เมื่อสถานที่ที่ใช้ในการสอบสวนเด็กไม่อาจตอบสนองต่อการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กได้ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐและองค์การของภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องเข้ามาดูแลช่วยแก้ไขบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำห้องสอบปากคำเด็กให้เป็นสัดส่วนและเป็นสถานที่ที่เหมาะสมตามเจตนารมณ์ที่ได้บัญญัติในกฎหมายให้ได้ เมื่อในระยะเริ่มแรกไม่อาจจัดสรรงบประมาณให้กับทุกสถานีตำรวจได้ก็อาจจะใช้แนวทางของต่างประเทศ โดยการจัดตั้งเป็นศูนย์เฉพาะขึ้น และเป็นศูนย์ที่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์และสถานที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นและต้องมีการถามปากคำเด็กก็ให้มาใช้ศูนย์เฉพาะแห่งนี้ โดยศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นนี้มีลักษณะเป็นศูนย์เบ็ดเสร็จ มีการบริการช่วยเหลือเด็กเบ็ดเสร็จในแห่งเดียวคือ ห้องสัมภาษณ์ ห้องตรวจร่างกาย และห้องอาบน้ำ และมีบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประจำอยู่ ทั้งพนักงานสอบสวน นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา พนักงานอัยการ ทนายความ และแพทย์มาประจำอยู่ที่ศูนย์แห่งนี้ โดยศูนย์ที่จะจัดตั้งนี้ไม่จำเป็นต้องจัดขึ้นในสถานีตำรวจเพียงแห่งเดียวหากเป็นสถานที่อื่นแต่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยินดีที่จะไปปฏิบัติหน้าที่แบบเบ็ดเสร็จในสถานที่แห่งเดียวกัน เพราะมีอุปกรณ์และเครื่องมือในสถานที่นั้นอย่างพร้อมเพียงก็จะทำให้การคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากสามารถดำเนินการในรูปแบบการบริการเบ็ดเสร็จจะช่วยปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กได้ดียิ่งขึ้น เพราะภายในศูนย์แต่ละแห่งย่อมมีความพร้อมมากกว่าแต่ละสถานี เนื่องจากมีอุปกรณ์และมีบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทางได้รับการฝึกมาเพื่อปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉพาะ จึงย่อมมีความเชี่ยวชาญกว่าพนักงานสอบสวนโดยทั่วไป

ปัจจุบันกรมประชาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานเดียวในประเทศไทยที่มีการจัดสถานที่ได้เป็นสัดส่วน และมีอุปกรณ์พร้อมที่สุด ดังนั้นการใช้สถานที่ดังกล่าวจะช่วยลดปัญหาความไม่เหมาะสมด้านสถานที่และอุปกรณ์ได้ แต่ความรับผิดชอบโดยตรงเป็นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรม จึงเป็นการไม่สะดวกในการใช้สถานที่ของทางด้านการประชาสงเคราะห์ด้วยนานาประการ การสอบปากคำเด็กเป็นกระบวนการที่ต้องได้รับความคุ้มครองตามสิทธิเด็กและรัฐธรรมนูญฯ หน่วยงานของรัฐจึงควรหันมาใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่การแก้ไขให้มีทิศทางที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้ทำการศึกษาเชื่อว่าหากปัญหาด้านสถานที่และอุปกรณ์ได้รับการแก้ไข โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอและมีความจริงจังที่จะแก้ไข ก็จะทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ทำงานได้อย่างเต็มหน่วยไม่ต้องเกรงว่าจะถูกคัดค้าน และสิทธิของเด็กก็จะได้รับการปกป้องคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อุปสรรคเกี่ยวกับการสอบสวนผู้เสียหายและหรือพยานที่เป็นเด็ก

1. อุปสรรคในด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากร

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 ได้กำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและบทบาทของแต่ละฝ่ายในการสอบสวนผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ไว้ในมาตรา 133 ทวิ ไว้ว่า ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้น และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ที่เข้าร่วมในการถามปากคำอาจถูกผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งรังเกียจได้หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้นั้น

จากการศึกษาพบว่าปัญหาด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากรสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1.1 ปัญหาจำนวนนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาที่ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนกับกระทรวงยุติธรรมแล้วมีจำนวนน้อย ปัจจุบันบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็ก เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ ยังขาดแคลน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายต้องขึ้นศาลอาญาไม่ใช่ศาลคดีเยาวชนและครอบครัว ดังนั้นการที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา 12 ทวิ วรรคแรก ตอนหนึ่งว่า ถ้าบทบัญญัติใดกำหนดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมด้วยแล้ว นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และกำหนดไว้ในวรรคสองว่า ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามวรรคหนึ่งได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ในมาตราดังกล่าว จะเห็นได้ว่านักสังคมสงเคราะห์จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กระบวนการยุติธรรมต้องการ ซึ่งถือว่าในปัจจุบันมีน้อยมากขาดแคลนไม่เพียงพอกับความต้องการทั้งด้านในปริมาณคดีและพื้นที่ที่รับผิดชอบทั่วประเทศ

1.2 พนักงานสอบสวน จากมาตรา 133 ทวิ ซึ่งกำหนดให้การสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องกระทำโดยมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำนั้นด้วย ในการทำงานนั้นพนักงานสอบสวนมีการจัดบุคคลเข้าเวรตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้นเมื่อมีผู้มาร้องทุกข์ หรือมีการจับกุมผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเด็ก พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ก็มุ่งที่จะทำงานให้เสร็จเพื่อป้องกันการถูกร้องเรียน ยิ่งในคดีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กก็ถูกจำกัดด้วยเวลาการนำตัวส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจึงก่อให้เกิดความเครียดแก่พนักงาน

สอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยไม่ใช่มีเพียงคดีเดียวที่เข้ามาแจ้งความร้องทุกข์หรือมีการจับกุมผู้ต้องหา ประกอบกับสำนวนการสอบสวนในแต่ละคดีก็มีใช้สิ้นสุดเพียงการสอบปากคำหรือผู้ต้องหา เมื่อมาตรา 133 ทวิ วรรคสอง กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ หรือทำบันทึกเหตุที่ไม่อาจปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติไว้เพิ่มขึ้น ทำให้พนักงานสอบสวนไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ในการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเด็กกับมองเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการเพิ่มภาระยิ่งขึ้น และพนักงานสอบสวนเองก็เป็นหน่วยงานเดียวที่ไม่มีคำตอบแทนในการสอบสวน เด็กจึงขาดแรงจูงใจ และท้อแท้ในการทำงาน พนักงานสอบสวนแต่ละคนมีสำนวนที่จะต้องรับผิดชอบอยู่เป็นจำนวนมากและเมื่อต้องมาทำงานท่ามกลางความไม่พร้อมในทุกด้านทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้น ในหลายๆ เรื่อง สิ่งเหล่านี้ทำให้พนักงานสอบสวนพยายามหลีกเลี่ยงการรับผิดชอบที่เป็นเด็กเว้นแต่ในกรณีที่เกี่ยวข้องไม่ได้จริงๆ

เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 616/2543 ลงวันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2543 เรื่อง การสอบสวนในคดีอาญาที่เกี่ยวกับเด็ก

โดยหลักกฎหมายที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วมา กำหนดแนวทางปฏิบัติมีข้อที่แตกต่าง ดังนี้

การแจ้งนักจิตวิทยาให้ประสานกับโรงพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ทุก โรงพยาบาล การแจ้งนักสังคมสงเคราะห์ให้ประสานกับหน่วยงานดังต่อไปนี้ ในกรุงเทพมหานคร ติดต่อกับ กองคุ้มครองสวัสดิการเด็กหรือสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านพญาไทหรือบ้านพักเด็กและครอบครัวภายในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรมประชาสงเคราะห์ ในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร ติดต่อกับ สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด กรมประชาสงเคราะห์

การแจ้งพนักงานอัยการในกรุงเทพมหานคร ให้ประสานหรือติดต่อกับศูนย์อำนวยการคุ้มครองสิทธิเด็กในคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ในจังหวัดนอกรวมกรุงเทพมหานคร ติดต่อกับ ศูนย์อำนวยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญาประจำจังหวัดสำนักงานอัยการสูงสุด

เป็นที่น่าสังเกตว่าการแจ้งนักจิตวิทยาให้ประสานกับโรงพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ทุกโรงพยาบาลนั้น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันเท่าใดนัก เพราะจากบัญชีรายชื่อผู้ที่ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงยุติธรรมไว้แล้วบางจังหวัดมีเพียงเจ้าหน้าที่ของประชาสงเคราะห์จังหวัดเพียง 1 คน เท่านั้น

1.3 พนักงานอัยการ การที่พนักงานอัยการต้องมาร่วมสอบปากคำเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ด้วยเป็นหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งปกติมีเวลาการทำงาน เช่น ข้าราชการทั่วไป เมื่อมีการกำหนด เช่นนี้ทำให้ต้องมีการเข้าเวรเพื่อเข้าร่วมการสอบปากคำซึ่งเป็นการเสียเวลาในการทำงานประจำ

และได้มีความคิดเห็นจากหลายท่านว่า ควรให้ความสำคัญคุ้มครองเด็กตามมาตรการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์หรือคดีที่เด็กได้รับความเสียหายอย่างหนัก หรือคดีที่มีข้อยุ่งยากซับซ้อน เช่น คดีที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เป็นต้น และจากการประมวลสภาพปัญหาของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการได้สรุปปัญหาเรื่องบุคลากร ไว้ดังนี้

พนักงานอัยการมีจำนวนน้อย การสั่งคดี การว่าความของพนักงานอัยการซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามปกติที่จำนวนมาก เมื่อต้องไปรวมการสอบสวนคดีเด็ก ทำให้ต้องเลื่อนคดีเป็นผลให้คดีล่าช้า เป็นผลเสียหายแก่คดี ทำให้จำเลยในคดีต้องสูญเสียเสรีภาพ ต้องถูกกักขังนานออกไปอีกอย่างน้อย 1-2 เดือน และพยานต้องเสียเวลามาศาลหลายครั้ง บางครั้งมาแล้วไม่อาจสืบพยานได้ เพราะเจ้าของสำนวนต้องเลื่อนคดีไปร่วมสอบสวนเด็ก อัยการผู้ที่จะไปดำเนินคดีแทนในศาลต่างก็มีสำนวนสืบพยานของตนมากพออยู่แล้ว ไม่อาจสืบพยานแทนได้

1.4 ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์และพนักงานอัยการในการถามปากคำเด็กในชั้นสอบสวน

เนื่องจากในชั้นสอบสวน กฎหมายกำหนดให้เฉพาะบุคคลที่เข้าร่วมในการถามปากคำเด็ก แต่ไม่ได้กำหนดว่าบุคคลใดควรเป็นผู้ตั้งคำถาม ดังนั้นจึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ต่างก็มีบทบาทของตนเอง หลายคดีเมื่อถามปากคำเสร็จสิ้นแล้วไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีแก่ผู้ร่วมงานเท่าใดนักโดยเหตุที่แต่ละฝ่ายต่างมีจุดมุ่งหมายในการทำงานของตน เช่น

พนักงานสอบสวนก็มุ่งจะให้การสอบสวนเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว จึงไม่ได้คำนึงในเรื่องสภาพจิตใจของเด็กเท่าใดนัก

พนักงานอัยการ ซึ่งเดิมพนักงานอัยการเพียงแต่ตรวจดูเอกสาร หรือสำนวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้ หรือเป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานเมื่อได้มาตกอยู่ในสภาพในการร่วมถามปากคำเด็กก็มุ่งที่จะพิจารณาว่ามีการสอบสวนในประเด็นแห่งคดีครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งต้องใช้เวลามากขึ้น

นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยามุ่งที่จะยึดหลักการ และใช้ความรู้เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด ซึ่งก็จำเป็นต้องใช้เวลาในการถามปากค่านานกว่าคดีทั่วไป

ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมในการสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวน ทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ และนักสังคมสงเคราะห์ยังมีความเข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่ายในการเข้าร่วมสอบปากคำเด็กไม่เป็นที่ทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้สอบปากคำเด็กโดยใช้วิธีการแบบเดิม มีการตั้งคำถามชี้แนะและ

จัดทำสำนวนมาก่อน นอกจากนี้ที่นักสังคมสงเคราะห์ไม่ได้สร้างสัมพันธภาพกับเด็กก่อนถามปากคำ ทำให้เด็กไม่คุ้นเคยเกิดความกลัว ไม่กล้าพูดความจริง

ปัญหาเรื่องความพร้อมในด้านทักษะและความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้เตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับให้เพียงพอกับปริมาณคดีที่เกิดขึ้น ในส่วนของงานสอบสวนถึงแม้จะมีจำนวนพนักงานสอบสวนเพียงพอ แต่ก็ไม่รับการฝึกอบรมให้มีทักษะ เพื่อการสอบสวนเด็กเพิ่มเติม แต่กับมองว่าการสอบปากคำเด็กตามกฎหมายใหม่นี้สร้างความยุ่งยากแก่งานสอบสวนและยิ่งเมื่อต้องประสบกับปัญหาค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น และต้องใช้เวลาส่วนตัวด้วยแล้ว ทำให้พนักงานสอบสวนเกิดการเบื่อหน่ายในคดีเกี่ยวกับเด็ก ดังนั้นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่า พนักงานสอบสวนควรเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สมัครใจและผ่านการฝึกอบรมมาแล้วซึ่งจะทำให้ทราบวิธีการปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างถูกต้อง ส่วนในระเบียบเกี่ยวกับคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ไม่ได้แยกการสอบสวนเด็กออกจากผู้ใหญ่ยังคงใช้คำว่าให้กระทำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คงมีแต่บัญญัติ 7 ประการ ของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งนั่นก็ไม่ใช่อีกกฎหมายที่จะบังคับว่าต้องกระทำตามเพียงแต่อาจทำให้ผู้ไม่ปฏิบัติถูกเล่นงานทางวินัยเท่านั้น ในการแก้ไขความพร้อมของบุคลากรและทักษะของพนักงานสอบสวนที่จะทำงานเกี่ยวกับเด็กให้สอดคล้องเจตนารมณ์ของกฎหมายบัญญัติสิ่งแรกที่ต้องมีคือ ความสมัครใจ และพร้อมที่จะทำงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กดังกล่าว โดยนำไปฝึกอบรมร่วมกันกับนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ต่างเข้าใจวัตถุประสงค์การทำงานของแต่ละฝ่ายและร่วมมือกันในการสอบสวนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนของนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา ซึ่งต้องมีคุณสมบัติที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดคือเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมและได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน และเข้าร่วมสอบปากคำเด็กได้นั้น ซึ่งในปัจจุบันจำนวนบุคลากรคือนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาที่มีอยู่ในกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขนั้นมีน้อยไม่เพียงพอกับปริมาณคดีหรือกับหน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือทนายความซึ่งกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศไทยแล้ว การทำงานในลักษณะสหวิชาชีพที่ต้องมีนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาร่วมอยู่ด้วยเพียงจำนวนน้อยนิดซึ่งจะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จได้น้อยมาก ผู้รับผิดชอบคือกระทรวงยุติธรรมหรือกระทรวงสาธารณสุขน่าจะหามาตรการในการเร่งผลิตบุคลากรให้ได้มากขึ้น ซึ่งก็เป็นการยากเพราะนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันต่างให้ลดจำนวนข้าราชการลงซึ่งเป็นการยากที่จะประสบผลสำเร็จในการผลิตบุคลากรให้เพิ่มมากขึ้นดังกล่าว ฉะนั้นรัฐบาลเองจึงต้องมีความจริงจังในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องเจตนารมณ์ของกฎหมาย จะด้วยเหตุผลใด

ก็ตามในระยะแรกนั้นในกรณีที่ไม้อาจหาผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนได้ตามที่ประกาศในกฎกระทรวง
 ควรจะมีข้อยกเว้นให้บุคลากรที่มีอาชีพใกล้เคียง และมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับที่กำหนดใน
 กฎกระทรวงมาร่วมฝึกอบรมด้วย เช่น ครูหรือพยาบาล เนื่องจากบุคคลเหล่านี้โดยสำนักของอาชีพ
 ก็เพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับประเทศชาติและช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ดังนั้นการที่จะต้องมา
 ทำงานตรงนี้ในอีกหน้าที่หนึ่งจึงไม่ใช่เรื่องยากซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาความไม่เพียงพอของนักสังคม
 สงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาได้อีกส่วนหนึ่ง แต่ทั้งนี้ข้อยกเว้นในการคัดเลือกบุคคลนอกเหนือจาก
 กฎกระทรวงดังกล่าวควรได้รับพิจารณาเป็นรายๆ ไป และควรกำหนดค่าตอบแทนให้ได้
 เช่นเดียวกับกับนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา

ในส่วนของพนักงานอัยการ จากเดิมที่มีหน้าที่พิจารณาพยานหลักฐานไต่ตรองคดีใน
 ส่วนงานการสอบสวน เมื่อต้องมาร่วมฟังการสอบสวนปากคำเด็กจึงเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ ปกติ
 พนักงานอัยการจะทำงานเช่นเดียวกับข้าราชการอื่นๆ ซึ่งจะต้องทำงานเฉพาะในเวลาราชการเท่านั้น
 ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการจัดเวรยามอยู่ตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้นการที่พนักงานอัยการต้องแบ่ง
 เวลามาร่วมฟังการสอบสวนปากคำเด็ก จึงทำให้พนักงานอัยการเห็นว่าเป็นการทำให้เสียระบบงาน
 พนักงานอัยการจึงเสมือนเป็นพระประดับที่ต้องมาร่วมสอบปากคำเพื่อให้ครบองค์ประกอบตาม
 กฎหมายด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ จึงเห็นควรที่จะได้มีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้
 อันจะช่วยลดปัญหาในเวลาที่ต้องสูญเสียจากการทำหน้าที่ประจำของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย

ปัญหาความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และ
 พนักงานอัยการในการสอบปากคำเด็ก ซึ่งในประเทศไทยปัจจุบันยังไม่มีการจัดอบรมพนักงาน
 สอบสวนเข้ารับการอบรมเทคนิคการสอบปากคำเด็กให้เพียงพอกับปริมาณคดีที่เกิดขึ้น ในชั้น
 สอบสวนตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26
 พ.ศ.2550 ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนแจ้งว่าในการสอบปากคำพนักงานสอบสวนจะต้องตั้ง
 คำถามผ่านนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา จึงเป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนจะต้องใช้
 วิจารณญาณของตนในการประเมินคดีว่า ในคดีใดที่จะต้องใช้วิธีการตั้งคำถามผ่านนักสังคม
 สงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาหรือจะเป็นผู้สอบปากคำเด็กด้วยตนเอง โดยที่นักสังคมสงเคราะห์หรือ
 นักจิตวิทยาจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องความมุ่งหมายในสอบปากคำเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่
 เพียงพอตามกฎหมาย ในส่วนเรื่องของจิตวิทยาให้ความช่วยเหลือเด็กนั้นเป็นหน้าที่ของนักสังคม
 สงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาที่เข้าร่วมสอบปากคำในการใช้ความรู้ความสามารถของตนในการ
 สอบถามเด็ก ในส่วนบทบาทของพนักงานอัยการจะต้องคอยตรวจสอบว่าได้มีการสอบถาม
 ข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีครบถ้วนหรือไม่เพื่อมิให้มีการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมอีก ทั้งนี้โดยมี
 พนักงานสอบสวนเป็นผู้ควบคุมการสอบสวน ซึ่งถ้าหากทุกฝ่ายมีความเข้าใจจุดประสงค์ซึ่งกัน

และกันด้วยดีแล้ว ทุกฝ่ายก็จะทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์และจะส่งผลให้การทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติไว้

2. อุปสรรคในการทำงานร่วมกันแบบสหวิชาชีพ

จากการที่ยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการถามปากคำเด็ก ทำให้แต่ละฝ่ายต่างแสดงบทบาทของตนเองจนเป็นอุปสรรคในการทำงานร่วมกันแบบสหวิชาชีพ ต่อมา ศูนย์อำนวยการคุ้มครองเด็กในคดีอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีหนังสือเรื่อง แนวทางการสอบสวนปากคำเด็กในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยได้กำหนดแนวทางในการสอบสวนปากคำเด็กในคดีอาญาชั้นสอบสวนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายไว้ ดังนี้

2.1 อำนาจหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา มีดังนี้

- 1) หน้าที่หลักในการสอบสวนปากคำเด็กทุกกรณีคือพนักงานสอบสวน
- 2) พนักงานสอบสวนต้องตั้งคำถามผ่านนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาเสมอ
- 3) นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยามีหน้าที่ชัดเจนคำถามของพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมกับเพศและวัยของเด็ก
- 4) นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยามีต้องตั้งคำถามตามประเด็นของพนักงานสอบสวนจนครบถ้วน หากประสงค์จะถามเพิ่มเติมจึงให้ถามที่หลังได้
- 5) เมื่อมีคำถามให้ที่พนักงานสอบสวนโต้แย้งว่าไม่ควรถามให้งดการถามคำถาม แต่ให้พนักงานสอบสวนบันทึกคำถามที่ไม่ได้ถามไว้ดังกล่าวรวมจำนวน

2.2 อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ มีดังนี้

- 1) หน้าที่หลักในการถามปากคำเด็กในทุกกรณีคือพนักงานสอบสวน
- 2) พนักงานอัยการมีหน้าที่ตรวจสอบว่า มีการแจ้งข้อหาครบถ้วนหรือไม่ พนักงานสอบสวนถามข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีครบถ้วนหรือไม่ เพื่อมิให้เด็กต้องถูกนำตัวมาสอบสวนเพิ่มเติมอีกเมื่อมีการส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาตั้งคดี
- 3) พนักงานสอบสวนตั้งคำถามจนครบถ้วนแล้ว พนักงานอัยการถามคำถามผ่านนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาเพิ่มเติมได้ แต่ต้องระบุว่าเป็นคำถามของพนักงานอัยการ
- 4) พนักงานอัยการเป็นที่ปรึกษาของพนักงานสอบสวน นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และบุคคลที่เด็กร้องขอในการตั้งคำถามต่อเด็กว่าคำถามใดสมควรหรือไม่
- 5) พนักงานสอบสวนไม่ควรโต้แย้งคำถามเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ เพราะมิฉะนั้น พนักงานอัยการอาจมีการสั่งสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้เด็กถูกซักถามหลายครั้ง

2.3 อำนาจหน้าที่ของทนายความ มีดังนี้

- 1) ทนายความจะเข้าร่วมถามปากคำเด็กได้เฉพาะกรณีเด็กเป็นผู้ต้องหา เพื่อตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาถูกต้องตามกฎหมาย
- 2) ทนายความจะเข้าร่วมถามปากคำเด็กที่เป็นผู้เสียหายหรือพยานไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นบุคคลที่เด็กร้องขอ
- 3) ทนายความมีหน้าที่ตรวจสอบว่าการให้ถ้อยคำเด็กที่เป็นผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวนเป็นไปโดยสมัครใจ ไม่ถูกขู่ข่มขู่ ล่อลวง ฯลฯ
- 4) ทนายความไม่อาจตั้งคำถามนอกเหนือจากที่พนักงานสอบสวนได้ตั้งคำถามไว้ หากทนายความประสงค์จะตั้งคำถามนอกเหนือจากที่พนักงานสอบสวนตั้งคำถามให้ ทนายผู้นั้นทำบันทึกพร้อมไว้กับสำนวน

2.4 หน้าที่ของบุคคลที่เด็กร้องขอ (ไม่เกิน 1 คนในห้องสอบสวน) มีดังนี้

- 1) บุคคลที่เด็กร้องขอมีหน้าที่ให้เด็กเกิดความอบอุ่น และสบายใจ ไม่มีหน้าที่ซักถามประเด็นใดๆ เกี่ยวกับเด็ก
- 2) หากบุคคลที่เด็กร้องขอเห็นว่าเด็กไม่ได้ให้การโดยสมัครใจ ให้บุคคลที่เด็กร้องขอนั้นทำบันทึกพร้อมไว้ในสำนวน

แนวทางดังกล่าวเกิดขึ้นจากการประชุมหารือ ระหว่างศูนย์อำนวยการคุ้มครองเด็ก ในคดีอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด กองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กรมประชาสงเคราะห์ ตัวแทนพนักงานสอบสวนทุกสถานีในกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ซึ่งเป็นแนวทางใช้เฉพาะในกรุงเทพมหานคร

จึงเป็นข้อที่ควรพิจารณาว่าแนวทางดังกล่าวจะถือเป็นข้อตกลงร่วมกันของผู้ปฏิบัติงานทั่วกรุงเทพมหานครและของตำรวจภูธรทั้ง 9 ภาค ได้หรือไม่ และหากผู้ปฏิบัติงานหน่วยอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมหารือโดยไม่ได้ยึดถือเป็นแนวทางจะทำอย่างไรมีโทษหรือไม่ และหากแนวทางดังกล่าวเป็นวิธีการที่ดีอันจะถือเป็นคู่มือปฏิบัติได้แล้ว จะมีมาตรการใดที่จะให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัติปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามจะถือว่าเป็นการสอบปากคำโดยมิชอบหรือไม่

ในการทำงานร่วมกันแบบสหวิชาชีพผู้ทำการศึกษาเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะต้องเป็นอย่างไรที่แต่ละฝ่ายจะต้องช่วยกันค้นหาข้อมูลที่แท้จริงตามความถนัดของแต่ละวิชาชีพ และนำเสนอข้อมูลที่ได้ต่อทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลที่ตรงกัน มีความเข้าใจในข้อมูลอย่างเดียวกัน เพื่อใช้ในการร่วมกันวางแผนและแนวทางในการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาความจริง ตลอดจนการช่วยเหลือเยียวยาเด็กให้กลับคืนสู่สภาพปกติดังนั้นในการสอบสวน

ปากคำผู้เสียหาย พยานหรือผู้ต้องหาที่เป็นเด็กผู้สอบสวนจะต้องคำนึงถึงกรอบกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติที่มีระเบียบกำหนดไว้ และจะต้องทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ครอบครัวของเด็กและผู้ถูกกล่าวหา ภูมิหลังของผู้ถูกกล่าวหา มูลเหตุซึ่งจูงใจในการกระทำความผิด รายละเอียดของพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้จะทำการสอบปากคำเด็กจะต้องมีข้อมูลให้พร้อมที่จะสามารถรวบรวมได้ และเข้าใจข้อมูลดังกล่าวแล้ว ในการซักถามปากคำเด็กต้องกระทำตามที่สหวิชาชีพเห็นสมควร

แต่เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานในการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพในชั้นสอบสวน ซึ่งคู่มือดังกล่าวจะต้องกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่อธิบายให้ทราบว่าแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ตามกฎหมายอย่างไร และการจัดเตรียมข้อมูลที่คาดว่าจะต้องใช้ในกระบวนการสอบสวน โดยจะต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกันของแต่ละหน่วยงานอันจะทำให้ปัญหาในการปฏิบัติงานแบบสหวิชาชีพลดน้อยลง เนื่องจากได้มีการกำหนดรูปแบบที่แน่นอนชัดเจนไว้แล้วว่าแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่อย่างไร และการที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้โดยขาดคู่มือรองรับการปฏิบัติงาน เมื่อได้มีการปฏิบัติจริง นอกจากปัญหาในเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรที่กล่าวมา ปัญหาในเรื่องการบันทึกภาพและเสียงตั้งแต่ต้นจนจบ และกระบวนการนำไปใช้และเก็บรักษาม้วนวิดีโอ เพื่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานชั้นนี้ในกรณีที่เด็กไม่อาจไปเบิกความเป็นพยานในชั้นศาลดังไม่ได้ถูกกล่าวถึง อาจเป็นเพราะปัญหายังไม่เกิดขึ้น แต่ผู้ทำการศึกษาเห็นว่ากระบวนการในชั้นสอบสวนในเรื่องของการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องตลอดจนการนำไปใช้และเก็บรักษาควรจะได้มีการออกกฎระเบียบเพื่อบังคับใช้ทั่วประเทศอันจะทำให้เป็นแนวทางเดียวกัน การโต้แย้งเรื่องความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานจะน้อยลงหากได้ปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ และจะเป็นพยานหลักฐานชั้นสำคัญในชั้นศาลที่ศาลรับฟังเพื่อประกอบพิจารณาในการตัดสินคดีความได้ เช่น ในเรื่องของการปิดผนึกและเคลื่อนย้ายเทปบันทึกภาพในการบันทึกเทปแต่ละครั้งน่าจะจัดทำขึ้น 2 ม้วน เมื่อเสร็จการสอบปากคำเด็ก เทปม้วนต้นฉบับจะถูกปิดผนึกลงลายชื่อของผู้ร่วมสอบสวนปากคำทุกคน และเก็บรักษาโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจนกว่าคดีนั้นเข้าสู่การพิจารณาของศาลจึงจะส่งม้วนเทปต้นฉบับให้อยู่ในความดูแลครอบครองของศาล ส่วนเทปอีกม้วนหนึ่งจะเก็บรักษาโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือนักสังคมสงเคราะห์แล้วแต่กรณี โดยการใช้เทปนี้ก็เพื่อประโยชน์แก่คดีและแก่เด็กเท่านั้น และจะต้องกำหนดการเก็บรักษาหรือทำลายไว้ว่าควรอยู่ในระยะเวลาที่นับจากวันที่สิ้นสุดการพิจารณาคดีในศาลหรือนับจากวันที่ได้รับการบันทึกภาพเพื่อจะได้มีหลักเกณฑ์ในการทำลายจะได้ไม่ต้องเป็นภาระในการเก็บรักษาและเป็นการทำลายโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบ

อุปสรรคเกี่ยวกับทัศนคติของบุคลากรต่างหน่วยงานสาขาอาชีพ เนื่องจากการทำงานในลักษณะสหวิชาชีพ จำต้องอาศัยความร่วมมือของแต่ละฝ่ายโดยมีเป้าหมายเดียวกันคือการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กให้ได้สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย ปัญหาเรื่องทัศนคติของแต่ละบุคคลจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง การที่จะสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกันได้นั้นจะต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความรู้สึกนึกคิดที่เคยมีอยู่ในความคิดของแต่ละสาขาอาชีพอาจจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หากได้มีการจัดสัมมนาให้บุคคลที่ต้องเกี่ยวข้องในการสอบสวนเด็กและอยู่ในพื้นที่เดียวกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกันก็จะทำให้เกิดความใกล้ชิดต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันได้ดียิ่งขึ้นส่งผลการทำงานเกิดประสิทธิผล

ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องอาจจะเป็นทั้งภาครัฐหรือองค์กรเอกชนหากได้มีความร่วมมือในการจัดสัมมนาร่วมกันเป็นระยะๆ เพื่อนำไปหาที่เกิเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานสัมมนาเพื่อหาแนวทางแก้ไขก็จะช่วยให้มีการปรับทัศนคติของบุคลากรต่างหน่วยงานเข้าหากันส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลสูงสุดก็จะช่วยให้การปกป้องคุ้มครองเด็กเป็นไปได้อย่างดียิ่งขึ้นตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้

3. อุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย

จากการที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 26 พ.ศ.2550 ได้บัญญัติให้การถามปากคำเด็กต้องกระทำในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีบุคคลที่เด็กร้องขอเข้าร่วมในการถามปากคำนั้นด้วย และกำหนดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในการถามปากคำของผู้เสียหายหรือพยาน กรณีผู้ต้องหาไม่ยินยอมความร่วมมือด้วย ผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กอาจตั้งรังเกียจบุคคลที่เข้าร่วมสอบสวนปากคำ รวมถึงการกำหนดไว้ว่า ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจจะรอนักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กโดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งอยู่ร่วมก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนบุคคลอื่นไว้ในสำนวน ซึ่งคำว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก บุคคลที่เด็กร้องขอตั้งรังเกียจ และ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง ยังไม่มีการกำหนดนิยามของคำเหล่านี้ไว้ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือเป็นแนวทางพิจารณา ดังนั้นในการปฏิบัติงานจึงมีหลายความคิดเห็นและยังไม่มีข้อยุติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและความรู้ของแต่ละบุคคลที่ปฏิบัติงานจึงเป็นการไม่ยุติธรรมสำหรับเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าใดนัก

ในกรณีดังกล่าวผู้ทำการศึกษาที่มีความเห็นว่า สำหรับคำว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก อาจจะตีความหมายได้กว้าง ซึ่งในแนวทางปฏิบัติอาจนำไปถามปากคำที่ใดก็ได้โดยอ้างว่าเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแล้ว โดยหลักแล้วน่าจะหมายถึงสถานที่ที่มีใช้มีลักษณะเป็นทางการหรือเหมือน

ห้องทำงานที่มีคนเดินพลุกพล่าน และควรเป็นห้องที่มีบรรยากาศที่เป็นมิตรหรือสร้างความรู้สึกอบอุ่นให้แก่เด็ก เช่น อาจมีภาพวาดหรือตุ๊กตาหรือของเล่นอื่นๆ ที่ไม่มากจนเกินไป แต่ด้วยเหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตราเดียวกันว่า ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียง การถามปากคำดังกล่าวซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยานด้วย จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจเลี่ยงการใช้สถานที่ในสถานีดำรวจได้ เพราะส่วนใหญ่เครื่องมือและอุปกรณ์ในการบันทึกภาพและเสียงจะถูกติดตั้งไว้ประจำห้องถามปากคำเด็ก แต่การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นหรือเป็นมิตรกับเด็กก็สามารถทำได้ หากห้องดังกล่าว ได้ถูกกำหนดให้เป็นห้องถามปากคำเด็ก โดยเฉพาะมิใช่ห้องอเนกประสงค์หรือห้องประชุมแต่โดยส่วนใหญ่แล้วสถานีดำรวจที่ไม่มีห้องสอบสวนเฉพาะคดีก็มักใช้ห้องประชุมหรือห้องสนทนาการของสถานีดำรวจแทนหรือห้องทำงานของนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ดังนั้นคำว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ตามที่กฎหมายกำหนดไว้จะมีบรรยากาศที่เป็นมิตรกับเด็กเฉพาะในสถานีดำรวจที่มีห้องสอบสวนเด็กเฉพาะเท่านั้น แต่ในสถานีดำรวจแห่งอื่นนั้น ไม่อาจบอกได้ว่าเด็กได้รับการถามปากคำในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพียงใดทั้งนี้เมื่อคำนึงถึงร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เดิมทีนั้น ได้กำหนดให้การสอบสวนกระทำโดยไม่ให้ปะปนกับผู้ใหญ่ แต่ในสภาพความเป็นจริงปัจจุบันทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา บุคคลที่เด็กร้องขอและทนายความต่างก็อยู่รวมในห้องเดียวกัน และก็ทำการถามปากคำและบันทึกภาพและเสียง ไปพร้อมกันทั้งหมด และในบางครั้งก็อาจมีทั้งคำถามของพนักงานอัยการและนักสังคมสงเคราะห์ปรากฏอยู่ในเทปบันทึกภาพตลอด ในขณะที่ความมุ่งหมายของการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เด็กกล้าที่จะให้การ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาและบุคคลที่เด็กร้องขอเท่านั้นที่จะอยู่ในห้องถามปากคำเด็ก ส่วนพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนจะต้องทำการบันทึกและถามคำถามผ่านนักจิตวิทยาอยู่อีกห้องหนึ่งซึ่งสามารถมองเห็นเด็กและนักสังคมสงเคราะห์ได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ผู้ทำการศึกษาจึงเห็นว่าควรได้มีการกำหนดนิยามของคำว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ไว้เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่งไปยังผู้ปฏิบัติงานให้ยึดถือเป็นแนวทาง โดยให้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่สามารถจัดทำได้ ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ส่วนในอนาคตหากได้มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและทั่วถึงสำหรับการทำห้องสอบสวนปากคำเด็กแล้ว คงลดปัญหาในทางปฏิบัติลงได้

สำหรับคำว่า บุคคลที่เด็กร้องขอกฎหมายกำหนดเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กที่จะมีผู้ที่ตนเองใกล้ชิดและมีความรู้สึกอบอุ่นไว้วางใจได้ สามารถเข้าร่วมฟังการถามปากคำเพื่อมิให้เด็กรู้สึกโดดเดี่ยวไม่กล้าที่จะให้การ และยังได้กำหนดให้มีนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาช่วยในการถามปากคำเด็กอีกด้วย เมื่อดูจากความมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว บุคคลที่เด็กร้องขอจึงควรเป็นบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ญาติของเด็ก หรือบุคคลที่เด็กให้ความเคารพนับถือและไว้วางใจ หรือเป็น

บุคคลที่เด็กอยู่ในอุปการะเลี้ยงดูมาโดยตลอด ซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจในตัวเด็ก เพราะรู้ซึ่งถึงพฤติกรรมและได้คลุกคลีกันมานาน ด้วยเหตุผลในการหาผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กให้เข้าร่วมฟังการสอบสวนปากคำ โดยกฎหมายระบุเปิดช่องให้เป็นบุคคลที่เด็กร้องขอแล้ว ดังนั้นบุคคลที่เด็กร้องขอตามข้อบัญญัติของกฎหมายจึงไม่ควรเป็นทนายความหรือบุคคลใดก็ได้ตามที่เด็กเรียกร้อง เพราะมีฉะนั้นหากเด็กประสงค์จะให้ทนายรัฐมนตรีหรือคณาที่ตนชื่นชอบเข้าร่วมฟังการถามปากคำก็จะทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เนื่องจากบุคคลที่เด็กอ้างถึงไม่มีความสัมพันธ์หรือรู้จักตัวเด็กมาก่อน การติดต่อประสานงานเพื่อให้มาร่วมถามปากคำคงเกิดขึ้นได้ยากมาก แต่ถ้าหากเด็กต้องการให้ทนายความเข้าฟังการถามปากคำของตน ในกรณีนี้ผู้เสียหายและพยานที่เป็นเด็กก็สามารถทำได้ถ้าทนายความผู้นั้นเป็นญาติหรือบุคคลที่ใกล้ชิดตามความเป็นจริง แต่การเข้าร่วมฟังการถามปากคำนั้นทนายความจะไปร่วมฟังในฐานะบุคคลที่เด็กร้องขอเท่านั้น จะแสดงตนเป็นที่ปรึกษากฎหมายและคัดค้านการถามปากคำของพนักงานสอบสวนหรือการจดบันทึกของพนักงานสอบสวนอย่างใดไม่ได้ คงเป็นหน้าที่ร่วมฟังในการถามปากคำเท่านั้น สิ่งทีนอกเหนือจากนี้ไม้อาจจะกระทำได้

ดังนั้นควรได้มีการกำหนดนิยามคำว่าบุคคลที่เด็กร้องขอให้หมายรวมถึง บิดา มารดา ญาติ ผู้ปกครอง ผู้ให้อุปการะเลี้ยงดู หรือครูอาจารย์ที่เด็กมีความใกล้ชิดและไว้วางใจ หากบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น มีอาชีพทนายความก็สามารถเข้าฟังการถามปากคำได้แต่ต้องอยู่ในฐานะบุคคลที่เด็กร้องขอเท่านั้น จะแสดงตนเป็นที่ปรึกษากฎหมายหรือแย้งคำถามของพนักงานสอบสวนไม่ได้

ส่วนกรณีที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กสามารถตั้งรังเกียจ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์หรือพนักงานอัยการได้นั้น ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาอีกมากซึ่งหากมีการตั้งคำถามผ่านเด็กต่อหน้าพนักงานอัยการหรือนักสังคมสงเคราะห์ว่า จะต้องตั้งรังเกียจบุคคลทั้งสองหรือไม่แล้ว โดยพฤติกรรมของเด็กไทยไม่กล้าที่จะพูดความจริง เพราะความเคารพในผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่ยังคงมีอยู่ในอุปนิสัยที่ถูกเลี้ยงดูมา แต่จะเลี่ยงโดยการไม่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม เช่น การเฉยเมย การมองหน้าพนักงานอัยการหรือนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาก่อนที่จะให้คำตอบและอาจจะไม่ตอบคำถาม การร้องไห้หาบิดามารดาหรือแสดงอาการหวาดกลัว เป็นต้น ซึ่งอาการเหล่านี้ของเด็กเป็นหน้าที่ของผู้ร่วมปฏิบัติงานควรจะพึงสังเกตเห็นได้ดังนั้นการถามเด็กเรื่อง “ตั้งรังเกียจ” จึงไม่จำเป็นที่จะต้องให้เด็กเป็นผู้ตอบคำถามด้วยตนเอง แต่ควรสังเกตได้จากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาให้เห็นขณะถามปากคำ เมื่อเด็กไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ยอมตอบคำถาม จึงเป็นหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาในการเข้าไปให้ความช่วยเหลือเด็ก แต่ถ้าในวันดังกล่าวไม่สามารถถามปากคำได้ ทั้งที่เด็กไม่ได้ตอบว่า “ตั้งรังเกียจ” ก็ตามก็เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะประเมินสถานการณ์ หากเห็นว่าเพื่อประโยชน์แก่ตัวเด็กจำเป็นต้อง

นัดหมายการถามปากคำใหม่อีกครั้ง พนักงานสอบสวนก็ต้องกระทำการนัดหมายใหม่และแก้ไขจุดบกพร่อง อีกนัยหนึ่งคำว่า “ตั้งรังเกียจ” อาจเทียบเคียงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหมวด 2 การคัดค้านผู้พิพากษา มาตรา 11 ซึ่งกำหนดให้ผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่งศาลนั้นอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุใดเหตุหนึ่งคือถ้าผู้พิพากษานั้นมีผลประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีนั้น ถ้าเป็นญาติเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใดๆ หรือได้เป็นทนายความของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาแล้ว ถ้าได้เป็นผู้พิพากษานั่งพิจารณาคดีเดียวกันนั้นในศาลอื่นมาแล้วหรือเป็นอนุญาโตตุลาการมาแล้ว ถ้ามีคดีอีกเรื่องหนึ่ง อยู่ในระหว่างพิจารณา ซึ่งผู้พิพากษานั้นเองหรือภริยา หรือผู้พิพากษานั้นเป็นเจ้าของหรือลูกหนี้หรือเป็นนายจ้างของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ได้กำหนดไว้ว่าวิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ เมื่อพิจารณาคำว่า “ตั้งรังเกียจ” ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคสาม แล้วไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนจึงน่าจะเทียบเคียงกับคำคัดค้านผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ โดยในการถามปากคำเด็กเมื่อเด็กไม่กล้าพูดความจริงต่อหน้าพนักงานอัยการหรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือเมื่อบุคคลที่เด็กร้องขอซึ่งนั่งฟังการถามปากคำอยู่ด้วยได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบว่าพนักงานอัยการหรือนักจิตวิทยาเป็นญาติหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับคู่กรณีหรืออาจเป็นเหตุอื่นที่พอจะเทียบเคียงได้กับเหตุในการคัดค้านผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 11 พนักงานสอบสวนก็อาจยุติการถามปากคำ และพิจารณาดำเนินการตามความประสงค์ของเด็ก

ผู้ทำการศึกษาเห็นว่าทำให้คำนิยามคำว่า “ตั้งรังเกียจ” ควรให้ความหมายทั้งสองนัยที่กล่าวมาข้างต้น คือ ทั้งจากการสังเกตของผู้ปฏิบัติงานเองและเทียบเคียงกับเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 11

ส่วนคำว่า “กรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง” ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่ได้ให้คำนิยามไว้เช่นกัน ผู้ทำการศึกษาจึงเห็นว่าน่าจะเทียบเคียงกับคำว่า “เหตุสุดวิสัย” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่าเหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้มีผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น เมื่อเทียบเคียงกับการถามปากคำเด็กในคดีอาญาแล้วจำเป็นที่จะต้องยึดถือเด็กเป็นหลักว่า หากในวันดังกล่าวเด็กได้แจ้งความประสงค์ไว้แล้วว่าไม่อาจมาให้ปากคำได้ในวันอื่นๆ และการที่ต้องรอให้พนักงานอัยการ หรือนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา

พร้อมกันอาจจะไม่สามารถสอบปากคำเด็กได้ หรือเห็นว่าเด็กมีความจำสั่น หากยังรอช้าอาจจะไม่ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่คดี หรือเห็นว่าเด็กอยู่ในภาวะที่เสี่ยงอาจถึงแก่ชีวิตได้ แต่ยังมีสติพอที่จะให้การได้ เมื่อพนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า หากรอการนัดหมายทุกฝ่ายจะยิ่งทำให้ล่าช้าหรือมีเหตุอื่นที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน ซึ่งไม่อาจรอนุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ พนักงานสอบสวนก็สามารถดำเนินการถามปากคำได้เลย และบันทึกเหตุที่ไม่รอได้ไว้ในสำนวนการสอบสวนตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ส่วนการที่ได้นัดหมายนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอัยการ ไว้แล้วและเมื่อถึงเวลาที่ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กมาตามนัด แต่นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาหรือพนักงานอัยการคนใดคนหนึ่ง ได้โทรศัพท์มาแจ้งขอเลื่อนนัด เนื่องจากติดราชการด่วนก็ควรให้เด็กหรือบุคคลที่เด็กร้องขอเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะให้มีการถามปากคำ โดยไม่มีบุคคลเหล่านั้นหรือไม่ หากเด็กยืนยันความประสงค์ที่จะให้ถามปากคำในวันดังกล่าว โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ที่โทรศัพท์มาแจ้งความประสงค์ จากนั้นจึงค่อยบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอได้ไว้ในสำนวนการสอบสวน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการปฏิบัติอีกว่า การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 124 วรรคสอง ได้กำหนดให้นำมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การจดบันทึกคำร้องทุกข์ในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีด้วย ปัจจุบันเมื่อมีผู้มาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนก็จะนัดสอบปากคำและบันทึกคำให้การไว้แล้วจึงให้ลงประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้นเมื่อมีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี เมื่อพนักงานสอบสวนได้นัดหมายพนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา และบุคคลที่เด็กร้องขอ เพื่อทำการถามปากคำ พร้อมกับจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องไว้แล้ว ผู้ทำการศึกษาเห็นว่าเป็นการรับคำร้องทุกข์และถามปากคำเด็กไว้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในคราวเดียวกัน เนื่องจากคำร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(7) ได้ให้ความหมายคำว่า “คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่ามีผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้น ได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ ดังนั้น คำร้องทุกข์ตาม มาตรา 2(7) จึงไม่มีแบบแต่อย่างใด และการร้องทุกข์ไม่จำเป็นต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นการร้องทุกข์ แม้พนักงานสอบสวนจะยังไม่ลงบันทึกประจำวันก็เป็นการร้องทุกข์แล้ว การที่ผู้เสียหายให้การต่อพนักงานสอบสวนในฐานะผู้เสียหาย การให้การดังกล่าวก็เพื่อเอาผู้กระทำความผิดลงโทษ คำให้การของผู้เสียหายถือว่าเป็นการร้องทุกข์โดยชอบได้ ด้วยเหตุที่ในทางปฏิบัติการจดบันทึกคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย พนักงานสอบสวนจะสอบสวนปากคำของผู้เสียหายในทันที ดังนั้นเมื่อผู้เสียหายอายุไม่เกิน 18 ปี และเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายอัน

มิใช่ความผิดที่เกิดจากการหลุมพรางต่อผู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชค ชิงทรัพย์ และ ปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็น เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ร้องขอการจดคำร้องทุกข์ตามมาตรา 124 ซึ่งก็คือการดำเนินการตามมาตรา 133 ทวิ นั้นเอง